



FÆLLEDPARKPROJEKTERNE

NATURA 2000 VÆSENTLIGHEDSVURDERING,

MARTS 2024

Fælledparkprojekterne

Natura 2000 væsentlighedsvurdering

Københavns Kommune

Projekt navn	Natura 2000 væsentlighedsvurdering for Fælledparkprojekterne
Kunde	Københavns Kommune
Projektleder	Rikke Thomsen
Projekt nummer	22004631
Til	KØBENHAVNS KOMMUNE Teknik- og Miljøforvaltningen Mobilitet, Klimatilpasning og Byvedligehold
Udarbejdet af	Stine Kjær Petersen
Kvalitetssikret af	Torben Bojsen
Godkendt af	Troels Christiansen
Version	2
Versionsdato	13. marts 2024
Første udgivelsesdato	30. jan 2024

INDHOLD

1	INDLEDING	4
2	LOVGRUNDLAG	5
2.1	Habitatbekendtgørelsen	5
2.1.1	Habitatdirektivets bilagsarter	5
3	PROJEKTOMRÅDET	6
3.1	Natura 2000-områder	6
3.1.1	Brobæk Mose og Gentofte Sø	7
3.1.2	Saltholm og omliggende hav	7
3.1.3	Vestamager og havet syd for	7
3.1.4	Nedre Mølleådal og Jægersborg dyrehave	7
3.2	Beskyttede arter	7
4	PROJEKTBEKRIVELSE	9
5	POTENTIEL PÅVIRKNING	11
5.1	Natura 2000 områderne	11
5.2	Bilag IV arter	11
6	KONKLUSION	13
7	REFERENCER	14

1 INDLEDING

Denne Natura 2000 væsentlighedsvurdering er udarbejdet forud for realisering af skybrudsprojekterne, Fælledparkprojekterne på Østerbro i København. Fælledparkprojekterne består af 3 individuelle skybrudsprojekter; Frederik V's Vej (NO5), Fælledparken (NO6) og Øster Allé (NO7), som har til formål at sikre lokalområdet omkring Fælledparken på Østerbro mod en klimafremskreven 100 års regnhændelse. Dette gøres ved at tilbageholde regnvand i Øster Allé, samt lede skybrudsvand fra vejarealerne ind til forsinkelse i Fælledparkens sydlige del, Blegdamsfælleden.



Figur 1 Projektområde for Fælledparkprojekterne. Billederne viser hhv. NO5 Frederik V's Vej, NO6 Fælledparken og NO7 Øster Allé. Projektområderne er markeret med orange.

I henhold til habitatbekendtgørelsen foretages der en indledende vurdering af, om projekterne i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt.

Da projekterne NO5 Frederik V's Vej og NO7 Øster Allé alene omhandler ændringer i og under eksisterende befæstede vejarealer, fokuserer denne væsentlighedsvurdering på NO6 Fælledparken herunder indløbszonerne fra Frederik V's Vej og Øster Allé.

Som datagrundlag for denne væsentlighedsvurdering er anvendt følgende oplysninger:

- Natura 2000-plan 2022-2027 for hhv. Brobæk Mose og Gentofte Sø, Saltholm og omliggende hav, Vestamager og havet syd for samt for Nedre Mølleådal og Jægersborg Dyrehave,
- Natura 2000-databasen på www.mst.dk, hvor der kan søges efter områder og udpegningsgrundlag,
- Danmarks Miljøportal, herunder arealinformation.dk, MiljøGIS og naturdata.dk.

2 LOVGRUNDLAG

2.1 HABITATBEKENDTGØRELSEN

Forud for etablering af skybrudsprojekterne foretages en foreløbig vurdering (væsentlighedsvurdering) af om projekterne i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt jf. habitatbekendtgørelsen § 6, stk. 1, 1. pkt.

Hvis det på grundlag af væsentlighedsvurderingen ikke kan afvises, at en plan eller et projekt kan påvirke et Natura 2000-område og/eller bilag IV-arter væsentligt, skal der gennemføres en egentlig Natura 2000-konsekvensvurdering af planens påvirkning på Natura 2000-området og bilag IV-arter, under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område, jf. habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 2, 1. pkt. Viser konsekvensvurderingen, at projektet vil skade Natura 2000-området, kan der som udgangspunkt ikke meddeles godkendelse til det ansøgte, jf. habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 2, 2. pkt.

Denne væsentlighedsvurdering er udarbejdet efter forskrifterne i habitatbekendtgørelsen, Bekendtgørelse nr. 1098 af 21/08/2023, Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

2.1.1 HABITATDIREKTIVETS BILAGSARTER

Udover de arealfaste Natura-2000 områder, er EU-landene også forpligtet til at beskytte en række dyre- og plantearter, uanset hvor de forekommer. Arterne fremgår af bilag IV til Habitatdirektivet, der er implementeret i dansk lovgivning gennem Habitatbekendtgørelsen¹ og Artsfredningsbekendtgørelsen². Arterne kan også indgå i udpegningsgrundlaget for områderne, men gør det ikke nødvendigvis.

Beskyttelsen af Bilag IV-arter, indebærer bl.a. et forbud mod

- (1) forsætligt drab eller indfangning,
- (2) forsætlig forstyrrelse, i særdeleshed i yngle- og opvækstperioden samt under overvintring og migration,
- (3) beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder.

Yngleområder betegner områder, der er nødvendige for (1) parring eller kurtisering, (2) redebygning, hulebygning, fødsel eller æglægning, (3) opvækst af yngel og unger.

Rasteområder defineres som områder, der er vigtige for at sikre overlevelsen af enkelte dyr eller bestande, når de er i hvile.

Områder, der benyttes til fødesøgning, er også omfattet af beskyttelsen, hvis de samtidig bruges som yngle- eller rasteområde, eller hvis de er afgørende for funktionen af et nærliggende yngle-/rasteområde (Miljøstyrelsen, 2020). Det skal i denne forbindelse også sikres, at den økologiske funktionalitet af den pågældende bestands yngle- og rasteområder samlet set opretholdes på mindst samme niveau som hidtil. Med den økologiske funktionalitet menes de samlede livsvilkår, som området byder en art. Princippet om økologisk funktionalitet, baserer sig på en bredere økologisk forståelse for arten og dens levevis uden at tilsidesætte beskyttelseshensynene.

¹ BEK nr. 1098 af 21/08/2023

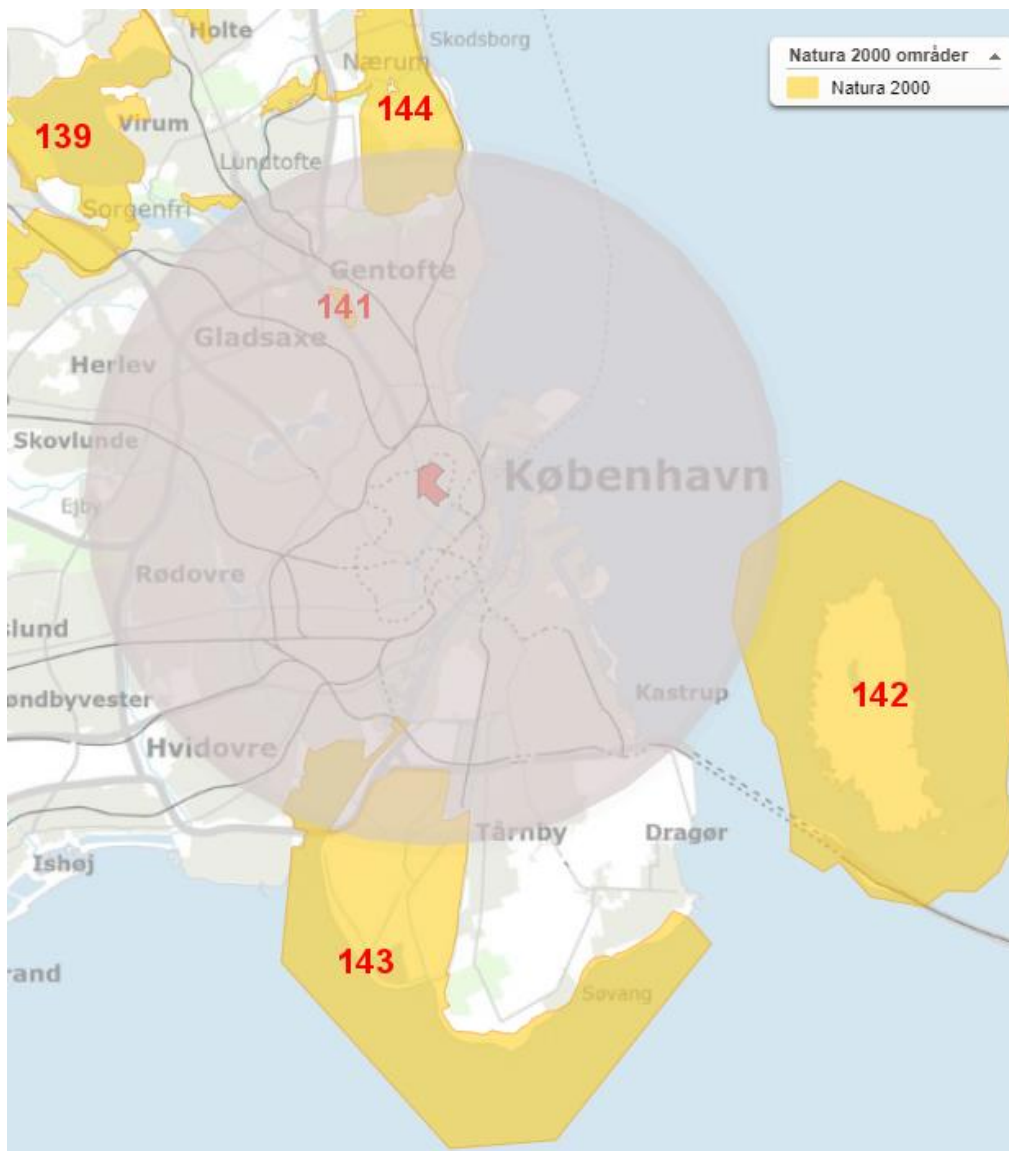
² BEK nr. 521 af 25/03/2021

3 PROJEKTOMRÅDET

3.1 NATURA 2000-OMRÅDER

Fælledparkprojekterne er placeret i og i tilknytning til Fælledparken på Østerbro i København. Inden for en afstand af 10 km fra Fælledparken er der udpeget fire Natura 2000-områder:

- Natura 2000 nr. 141, Brobæk Mose og Gentofte Sø
- Natura 2000 nr. 142, Saltholm og omliggende hav
- Natura 2000 nr. 143, Vestamager og havet syd for
- Natura 2000 nr. 144, Nedre Mølleådal og Jægersborg Dyrehave



Figur 2. Kort over Natura 2000-områder indenfor 10 km af Fælledparken i København (Rød). Kilde MiljøGIS, Miljøministeriet, 2024.

3.1.1 BROBÆK MOSE OG GENTOFTE SØ

Ifølge Natura 2000-plan 2022-2027 for Brobæk Mose og Gentofte Sø har området et samlet areal på 47 ha, hvoraf 23 er vandflade i søen. Området er udpeget som habitatområde nr. 125 Brobæk Mose og Gentofte Sø. Området er specielt udpeget for at beskytte naturtyperne kransnålalge-sø (3140), rigkær (7230), kildevæld (7220), skovbevokset tørvemose (91D0) og elle- og askeskov (91E0) samt levesteder for sumpvindelsnegl.

3.1.2 SALTHOLM OG OMLIGGENDE HAV

Natura 2000-området Saltholm og omliggende hav har et samlet areal på 7.256 ha, hvoraf 5.434 ha er hav. Området er udpeget som habitatområde nr. 126 Saltholm og omliggende hav samt fuglebeskyttelsesområde nr. 110 Saltholm og omliggende hav.

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget for at beskytte de store, sammenhængende arealer af strandenge og lavvandede havområder samt de dertil knyttede bestande af yngle- og trækfugle samt sæler.

3.1.3 VESTAMAGER OG HAVET SYD FOR

Natura 2000-området Vestamager og havet syd for har et samlet areal på 6.207 ha, hvoraf 4.004 ha er hav og 123 ha er vandflade i søerne. Området er udpeget som habitatområde nr. 127 Vestamager og havet syd for og fuglebeskyttelsesområde nr. 111 Vestamager og havet syd for.

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget for at beskytte de marine naturtyper sandbanke, lagune og bugt, samt på land naturtyperne strandeng og grå/grøn klit, samt levesteder for ynglefuglene klyde, havterne, dværgerterne, almindelig ryle og trækfugle som troldand, skarv, bramgås og lille skallesluger.

3.1.4 NEDRE MØLLEÅDAL OG JÆGERSBORG DYREHAVE

Natura 2000-området Nedre Mølleådal og Jægersborg Dyrehave har et samlet areal på 1.539 ha. Området er udpeget som habitatområde nr. 191 Nedre Mølleådal og nr. 251 Jægersborg Dyrehave.

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget for at beskytte de store forekomster af surt overdrev og skovtyperne bøg på muld, bøg på mor og ege-blandskov samt de hertil knyttede levesteder for stellas mosskorpion. Området har også en betydelig forekomst af søtypen "søbred med småurter". Særlig vigtig natur i området er selve Mølleåen og betydelige arealer med elle- og askeskov samt tilhørende eller tilstødende levesteder for sumpvindelsnegl

3.2 BESKYTTEDE ARTER

En databasesøgning af beskyttede arter indenfor og omkring projektområdet viser fund af troldand i søen i Fælledparken samt forskellige arter af flagermus. Herunder beskrives troldand og flagermus:

TROLDAND

Troldand er på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde nr. 111 Vestamager og havet syd for. Troldanden er en dykand med en længde på 40-45 cm. Begge køn har hvidt vingespejl, gule øjne og tydelig nakketop. Troldanden lever af snegle, muslinger og orm, og kan også tage frø fra vandplanter. Arten raster om dagen og trækker ud og søger føde om natten (Naturbasen, 2024).

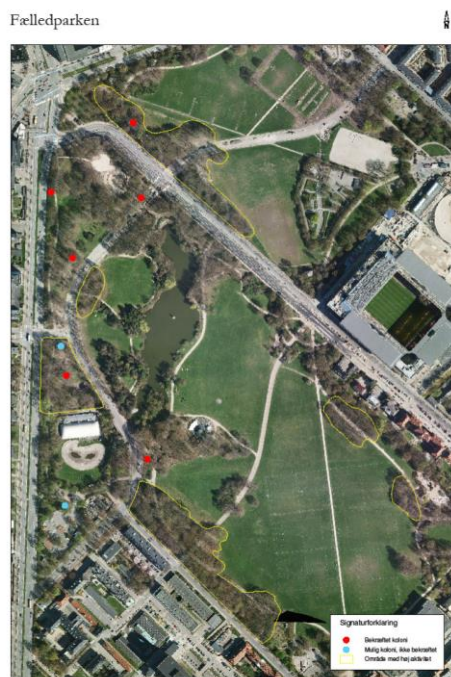
FLAGERMUS

Alle de danske arter af flagermus er omfattet af habitatdirektivets bilag IV og er derfor beskyttet både indenfor og uden for Natura 2000-områderne.

Flagermusen er et flyvende nataktivt pattedyr, som orienterer sig ved hjælp af ekkolokalisering (sonar). De danske arter af flagermus lever af insekter.

Københavns Kommune har i 2009-10 og 2019 foretaget en kortlægning af yngleforekomster af flagermus i Fælledparken. I sommeren 2009 blev der fundet 7 flagermuskolonier, hvoraf arten brunflagermus (*Nyctalus noctua*) blev identificeret i fire af kolonierne, mens en koloni blev vurderet til at bestå af arten vandflagermus (*Myotis daubentonii*). Flagermusene i de øvrige kolonier kunne ikke artsbestemmes (Frisenvænge, 2010).

I sommeren 2010 blev der igen observeret brunflagermus. Rapporten anslår, at flere af parkens træer med stor sandsynlighed bruges af dværgflagermus (*Pipistrellus pygmaeus*) og troldflagermus (*Pipistrellus nathusii*) til overvintringssted (Møller, 2011). Alle fire arter blev registeret igen i undersøgelsen i 2019 (Kærgaard, 2019).



Figur 3. Oversigtskort over flagermus registreringer 2009 i Fælledparken, København (Møller, 2011).

I 2019 og 2023 har Københavns Kommune registreret potentielle flagermustræer i Fælledparken. Der er registeret 7 flagermustræer i nærheden af projektarealet (Thomsen, jan 2023, s. 5) (Thomsen, maj 2023, s. 18, 20, 25, 29, 30), men ingen flagermustræer indenfor projektarealet.

4 PROJEKTBEKRIVELSE

Projektet har til formål periodevis at transportere og opmagasinere regnvand på overfladen i Fælledparken. Anlæg til transport og til tilbageholdelse af regnvand kræver lokale ændringer i form af lavninger og hævnings i terrænet.

Via lavninger transporteres regnvand fra indløbszoner fra Frederik V's Vej og Øster Allé til et opstuvningsareal i Fælledparkens sydlige del, Blegdamsfæled.

Lavningerne er udformet som slyngede grønne grøfter i varierende bredder og dybder langs den eksisterende perimetersti. Lavningerne placeres så de eksisterende træplantninger så vidt muligt undgås, og så terrænet mod perimeterstien kan udlignes uden ændring af denne.

Opstuvningsarealet afgrænses af en ny hævning af terrænet i kanten af græsfladen. Der etableres således en slags 'fejebakke'-form, som vandet kan stuve op i til kote ca. 8.60 m DVR90.

Projektet er designet, så det visuelt og fysisk er diskret og kun i minimal grad ændrer på eksisterende brug af parken. Fælledparkprojekterne berører ikke arealet omkring den eksisterende sø i Fælledparken.

Der plantes 20 nye træer i forbindelse med projektet.

I projektforslaget lægges der op til enten at nedsætte klippefrekvensen af lavningerne, så udtrykket i transportelementerne bliver mere naturgræs/græseng – eller at der introduceres et nyt lag af beplantning med blomstrende urter/græsser, der både markerer den nye vandhånderingsfunktion og udnytter variationen i fugtighed i lavningerne til at skabe en højere artsdiversitet.

Generelt henvises til Dispositionsforslag, Fælledparkprojekterne – NO5, NO6 og NO7 af 1. november 2023 for illustration af løsningsprincippernes samlede disponering og for detaljer af indløbszoner og de enkelte designelementer.



Figur 4. Oversigtskort af Fælledparken med skitse af den del af Fælledparkprojekterne, som foregår i parken. Kortet stammer fra dispositionsforslag, Fælledparkprojekterne – NO5, NO6 og NO7 af 1. nov. 2023.

5 POTENTIEL PÅVIRKNING

5.1 NATURA 2000 OMRÅDERNE

Inden for en afstand af 10 km af projektområdet er der registreret fire Natura 2000-områder. Områderne er specielt udpeget for at beskytte specifikke naturtyper og de hertil knyttede levesteder for udpegede arter. De udpegede arter, der er knyttet til to havområder er bestande af yngle- og trækfugle. En enkelt fugl, troldand, som er udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 111 Vestamager og havet syd for, er registreret i søen i Fælledparken. Fælledparkprojekterne berører ikke denne del af parken.

Fælledparkprojekterne har til formål sikre lokalområdet omkring Fælledparken på Østerbro i København mod større regnhændelser. Dette gøres ved at tilbageholde regnvand lokalt. Projektet medfører mindre terrænændringer i Fælledparken.

På baggrund af projekternes beskudne omfang, placering og afstand til Natura 2000-områderne vurderes projekterne hverken i anlægsfasen eller i driftsfasen at have en væsentlig påvirkning af udpegningsgrundlaget for de nærliggende Natura 2000-områder og deres udpegningsgrundlag.

5.2 BILAG IV ARTER

På baggrund af observationer vurderes det, at flere af Fælledparkens ældre træer har en vigtig funktion som ynglelokalitet og overvintringssted for flere flagermusarter (Frisenvænge, 2010) (Kærgaard, 2019) (Møller, 2011) (Thomsen, Registrering af flagermustræer, Blegdamsfælled, FB, jan 2023) (Thomsen, Registrering af flagermustræer, Blegdamsfælled, FB, maj 2023).

Projektets design og anlægsarbejdet bør derfor tilrettelægges, så det giver anledning til mindst mulig forstyrrelse for flagermus.

Det fremgår af projektbeskrivelsen, at projektet skal designes, så det kun i begrænset omfang kræver fældning af træer og beplantning. Det forventes, at der skal fældes ca. 30 randbeplantningstræer i indløbszonen fra Øster Allé. De fleste af træerne har stammediameter under 20 cm. Der forventes ikke at blive fældet træer i indløbszonen fra Frederik V's Vej samt i oversvømmelsesområdet i Blegdamsfælleden.

Der er ikke registreret flagermustræer i indløbszonerne eller på græsfladen, hvor terrænet skal hæves for at afgrænse opstuvningsarealet.

For at begrænse forstyrrelse af flagermus skal fældning af større træer ske over en længere tidshorisont, så ikke for mange træer forsvinder på én gang. Forud for fældning skal træerne undersøges grundigt for flagermus. Fældning af hule træer og træer med flagspættehuller (som er potentielle flagermustræer) skal jf. Artsfredningsbekendtgørelsen³ ske i perioden 1. september til 31. oktober.

I anlægsfasen plantes 20 træer, hvilket på sigt kan blive ynglested og overvintringssted for flagermus.

I projektforslaget lægges der op til enten at nedsætte klippefrekvensen af vegetationen i lavningerne eller at nedsætte klippefrekvensen i kombination med at lavningerne sås til med blomstrende urter/græsser. Ved at

³ BEK nr. 521 af 25/03/2021

nedsætte klippefrekvensen i lavningerne, opstår der variation i vegetationshøjden mellem de kortklippede brugsgræsarealer og lavningen. Samtidig giver den ændret klippefrekvens plads til at urter, som ikke tåler høj klippefrekvens, kan vokse. Denne artsvariation kan yderligere understøttes ved at udså blomstrende urter. Den ændret klippefrekvens vil også betyde, at flere af planterne kan nå at blomstre mellem slåningerne, hvilket tiltrækker insekter.

En ændring af driften (klippefrekvensen) i lavningerne vurderes således at have en positiv indvirkning på biodiversiteten, da øget variation af klippefrekvens lokalt skaber gunstige livsbetingelser for et større udvalg af planter og dyr. Også den potentielle variation i fugtighed i lavningerne kan bidrage til at skabe en højere biodiversitet. Øget biodiversitet kan have en positiv indvirkning på flagermusens fødegrundlag i området.

På baggrund af projekternes beskudne omfang og undersøgelse af potentielle flagermustræer forud for anlægsfasen, vurderes projekterne hverken i anlægsfasen eller driftsfasen at have en væsentlig negativ påvirkning af bilag IV arter af flagermus.

Det vurderes, at hvis de omtalte biodiversitetstiltag gennemføres, kan projektet potentielt styrke levegrundlaget for flagermus i Fælledparken.

6 KONKLUSION

Væsentlighedsvurderingen viser at fælledparkprojekterne, vil have en neutral effekt på Natura 2000-områderne da, det vurderes, at der:

- Ikke ske ændringer i naturtilstanden af naturtyper,
- Ikke vil ske en påvirkning af bilag IV-arter og fugle,
- Opretholdes gunstig bevaringsstatus og at naturtyper og arter vil være upåvirkede (dermed stabile).

Eftersom det med denne væsentlighedsvurdering er vurderet, at der ikke vil ske en væsentlig påvirkning af Natura 2000-områderne og bilag IV-arter foretages der ikke en konsekvensvurdering.

7 REFERENCER

- Frisenvænge, J. (2010). *Kortlægning af ynglesteder og andre rasteområder for flagermus i Københavns grønne områder sommeren 2009*. Københavns kommune, Center for Park og Natur.
- Kærgaard, I. (2019). *Flagermus registreringer i udvalgte parker i København 2019*. 2019: Københavns Kommune.
- Miljøstyrelsen. (2020). *Habitatvejledningen. til bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter. Vejledning nr. 48.* .
- Møller, J. D. (2011). *Supplerende kortlægning af ynglesteder for flagermus i Københavns grønne områder sommeren 2010*. Københavns Kommune.
- Naturbasen. (16. januar 2024). *Naturbasen.dk*. Hentet fra <https://www.naturbasen.dk/art/145/troldand>
- Thomsen, I. M. (jan 2023). *Registrering af flagermustræer, Blegdamsfælled, FB*. Københavns Kommune.
- Thomsen, I. M. (maj 2023). *Registrering af flagermustræer, Blegdamsfælled, FB*. Københavns Kommune.